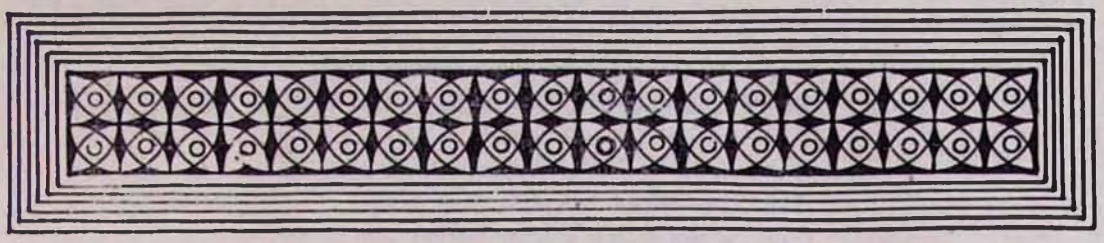

ԱՂԵՏ
(Հայաստանում տեղի ունեցած ավերիչ երկրաշարժի առթիվ)

«Ո՜ տայր ... զաչս իմ աղբևրս արտասուաց, և լայի զժողովուրդս զայս զտիւ և զգիշեր»
(Երեմիա 9)։

Ես ինչպե՞ս սգամ, ասա՛ ինձ, Աստված,
Մեր բյուր-բյուրավոր սղետյալներին,
Սիրտս է արյունում, տրտում եմ, տխուր,
Արհավիրքի դեմ՝ անբուռ, անբարբառ։

«Եղիցին կամք քո», մեռնե՞նք, չքանա՞նք,
Բայց երբեք մահից մենք չենք վախեցել,
Միայն պարտ է մեզ մարդու պես մեռնել,
Մարտիկի նման պատվով, համարձակ։

Մահվան իսկ դեպքում թող այնպես մեռնենք,
Ինչպես դիմել են մահվան մեր նախնիք,
Ծարավով, տենչով սեգ արդարության,
Անշեջ տեսիլքով բարու հաղթության։

Մեր հարքն ասել են. «Մահ ոչ իմացեալ
Մահ է» և կորուստ, իսկ «մահ իմացեալ՝
Անմահութիւն է»։ Պատգամն այս վսեմ
Պահած մեր սրտում՝ ապրենք աշխարհում։

Իբրև սղետյալ, մի՛ թող ընկնենք, Տե՛ր,
Առանց նպատակ և առանց պայքար,
Մի՛ թող զոհ դառնանք մենք արհավիրքի
Փլատակներում կքած շենքերի։

Թող ընկնենք մարտում, պայքարի դաշտում,
Կռվենք չարի դեմ վասն արդարության,

Թափենք մեր արյունն հանուն հայրենյաց,
Քաջի պես ընկնենք՝ մեր սրտից խոցված:

Արհավի՞րք էր սա, թե՞ մի պատուհաս՝
Մեր գլխին եկած այսքան վաղահաս,
Ո՞րն էր մեր մեղքը և մեր հանցանքը,
Տե՛ր, աղե՞տ էր սա, թե՞ մի պատուհաս:

Մենք այս օրերին վասն արդարության
Դարձած մարտիկներ, դոներ թակեցինք,
Խիղճեր փորձեցինք. լուռ էին նրանք
Անհողդողդ, անհույս, մեր հայցի դեմ փակ:

Զերթ ծով փոթորկվող հողն ալեկոծվեց,
Ահեղ դղրդմամբ աշխարհը շարժվեց,
Քառասուն վայրկյան երկիրը ցնցվեց,
Գյուղ, քաղաք քանդեց, բյուր կյանքեր խլեց:

Փլվեցին շենքեր, տներ, դպրոցներ,
Մանկապարտեզներ, հիվանդանոցներ,
Փլվեցին բազում արհեստանոցներ,
Թաղվեցին բազում շինարար ձեռքեր:

Աղետը քանդեց մեր տունն աղոթքի,
Կարծես եկել էր վերջը աշխարհի.
Աղետն այս անկուշտ, արհավիրքն այս կույր,
Ինչ որ հանդիպեց, քանդեց, տվեց կուլ:

Աշխարհն այս չքնաղ դարձավ գերեզման,
Լացեր ու կոծեր, կանչեր օգնության,
Խելագար ճիչեր, պաղատանք, ողբեր,
Հանկարծ լցրեցին ավերակներն մեր:

Քիչ առաջ այստեղ կյանքն էր բորբ եռում,
Իսկ այժմ մահն է եղերերգվում,
Մի րոպե առաջ ծիծաղ, խնդություն,
Այժմ փլատակ և մեռելություն:

Տե՛ր, որպեն էր այդ, որպեն չարիքի,
Զլանայիր մեզ թող այդ պահն ահի,
Հեռու տանեիր բաժակն այս լեղի,
Թող շարժը լիներ դաշտում ամայի:

Ո՞հ, ցավի՛ որպե, որպե՛ քանդումի,
Ո՞վ ինձ ետ կտար պահն արարումի,
Մեր տան հետ փլվե՞ց, քանդվե՞ց մեր ոգին,
Վշտի ու ցավի ատակ մեր հոգին:

Այսքան ավեր և այսքան արհավիրք,
Զոհեր բյուրավոր մենք ինչպե՞ս ողբանք,
Վշտից ցամաքեց արցունքն իմ աչքի,
«Եղէ ես որպէս բու յաւերակի...»

Ցավն այս սրտամաշ սահմանը անցավ,
Լապտերը հույսի հողմերից շիջեց,
Կայծակը զարկեց, մեր ծառը ճեղքեց,
Աղետն այս մեր տան հիմքերը սարսեց:

Մեր աչքի առաջ արևն խավարեց,
Խավարը եկավ աշխարհը պատեց.
Մի պահ կարծեցինք՝ հայ ազգն վերացավ,
Կանաչ մեր ծառը հիմքից չորացավ:

Ապավենը մեր դո՛ւ ես, դո՛ւ միայն,
Միյան դո՛ւ գիտես սրտերի ճամփան,
Ո՛ւժ տուր, վե՛ր կանգնենք, մեր տունը կերտենք,
Չարակամների ծաղրը անգոսնենք:

Ոսոխը չեղավ պատճառը մահվան
Բյուրավոր որդվոց զարմին հայկազյան,
Մնացինք անզոր, շփոթ ու անկար,
Բնության առաջ կարկամյալ, անբուռ:

Քո ողորմության դռները բա՛ց, Տե՛ր,
Վշտով ու սուգով լցվեց կյանքը մեր,
Աղետն հանգցրեց հույսի մեր ճրագ,
Մնացինք շվար, տո՛ւր մեզ սփոփանք:

Վշտից մեր աչքերն ընդմիշտ չորացան,
Ծիծաղ ու ժպիտ՝ ողբ, աղերս դարձան,
Կոկոնը թվի մեր թառամեցավ,
Մանկանց ճիչն ուրախ երկրից վերացավ:

Հուսահատությունն, անգույն ու տժգույն,
Անսպասելի իջավ մեր հոգուն,
Ողջերը դարձան աղքատ ու անտուն,
Մեր մեռելները՝ անթաղ, անարցունք:

Երբ գիշերն իջավ, խավարը պատեց,
Վիրավորների վայն աշխարհ լցրեց,
Փլատակներից ճիչեր ողբաձայն,
Խավարը լցրին կանչերն օգնության:

Ամեն ոք իրն էր ողբում ու հարցնում,
Գութի ծարավի սրտեր կոտտացին,
Հուսահատ մայրեր խելագարվեցին,
Ո՞վ պիտի բերեր դարման մեր վշտին:

Հանկարծ մարդկայինն ընդոստ վեր կանգնեց,
Աշխարհը ցնցվեց, խիղճը սթափվեց,
Ամեն կողմ կոչեր, կանչեր գթության,
Աշխարհը զարթնեց, բերեց օգնություն:

Հասան օգնության ձեռքեր մերձավոր,
Եկան օգնության ազգեր հեռավոր,
Բերին սերն իրենց զերթ դեղ մեր ցավին,
Հազար մի բարիք փութով հասցրին:

Տե՛ր, ի՞նչ հրաշք էր սա և ձեռք գթության,
Մեր աղետն հանկարծ աշխարհը ցնցեց,
Թշնամանքն անգամ գութով պարուրվեց,
Մեր վերքը դեղվեց, մեր ցավը կիսվեց:

Մի՞թե մենք էինք նոխազ քավության,
Անմեղ պատարագ, զոհ եղբայրության,
Զոհերն արդյոք մեր պիտ ամրացնեի՞ն
Կապն եղբայրության համամարդկային:

Տե՛ր, զոհողությունն այս Դո՛ւ ընդունիր
Իբրև պատարագ վասըն հաշտության,
Մեր զոհերն ընկա՛լ մեջն արքայության,
Նրանց թանկ արյամբ մեղքերն մեր քավիր:

Հավատում եմ, որ բարին է իշխում
Մեր այս աշխարհում, և միշտ պայքարում
Անսանձ չարի դեմ, անարդարության,
Վերջում սերն է միշտ հաղթում չարիքին:

Քո մարդեղության այս սուրբ օրերին
Մեր ցավն ամոքիր, մեր վերքերն բուժիր,
Սգավորներիս Դո՛ւ մխիթարիր,
Մեզ ո՛ւժ պարգևիր ու հաստա՛տ պահիր:

Հակառակ բոլոր մխիթարությանց
Եվ մեզ կարկառած ձեռաց օգնության,
Հակառակ բազում խոր վշտակցությանց
Մեր վերքն է կոտտում, սիրտն է մեր քամվում:

Ծակատագրի հետ ես չեմ հաշտվում,
Ընդվզում եմ ես, բողոք բարձրացնում,
Ո՞վ ինձ ետ կտար իմ զոհվածներին...
Որքա՞ն վարդ խամրեց հայոց պարտեզում:

ՆԵՐՍԵՍ ՎԱՆԱԿԱՆ

27 դեկտեմբեր 1988 թ.